

طرحنامه کرسی ترویجی

۱. عنوان کرسی:

عنوان فارسی: معرفی شیوه تدبر انفسی در قرآن کریم
عنوان انگلیسی: Introducing the method of self-reflection in the Holy Quran
عنوان عربی: التعریف بمنهج التدبر الذاتي في القرآن الكريم

۲. خلاصه طرحنامه: (حداقل ۱۰۰۰ و حداکثر ۲۵۰۰ کلمه):

الف. شرح موضوع:

مقدمه

یکی از چالش‌های مهم و اساسی در جامعه اسلامی که ریشه بسیاری از کاستی‌ها، انحرافات و معضل‌های فرهنگی-اجتماعی در سطوح مختلف است، نداشتن ارتباط صحیح با قرآن و بهره‌گیری از هدایت آموزه‌های الهی می‌باشد که علی‌رغم تلاش‌های صورت گرفته پس از انقلاب اسلامی، هم‌چنان باقی مانده و هنوز راهکار کارآمد و جامعی که بتواند برای عموم جامعه و طیف‌های گسترده مردم در رده‌های سنی مختلف و با هر سطح سواد و آگاهی، مفید و اثرگذار باشد، ارائه نشده است. در جستجوی یافتن پاسخ آشکار و دست‌یافتن به روش کارآمد و اثرگذار برای حل این مسئله و بر اساس تجربیات چندین ساله و تربیت تعداد زیادی از افراد در سطوح مختلف سنی، علمی و ...، کارآمدترین شیوه در مواجهه با قرآن کریم، تدبر انفسی است و این روش می‌تواند معضلات گفته شده را تا حد بسیار زیادی برطرف ساخته و یا تا میزان ملموس و قابل‌سنجشی، تقلیل دهد.

طرح مسئله

شیوه تدبر انفسی که برگرفته از آیات و روایات قرآنی بوده و روش تربیتی اهل‌بیت می‌باشد که در آثار بزرگانی چون امام راحل، علامه طباطبایی و ... منعکس گردیده است. این شیوه تدبری، نه تفسیر است که به دانش‌های زمینه‌ای و آموزش‌های مقدماتی دقیق و علمی نیازمند باشد و نه برداشتی بی‌حساب و کتاب، غیرضابطه‌مند و عامیانه است که بدون داشتن اصول و چارچوب قواعدی مشخص، به ابتذال و انحراف کشیده شود. تدبر انفسی، فهم و یافتن مصداق عینی و شخصی آیات در عرصه حیات فردی و اجتماعی مخاطب قرآنی و تدبرکننده در آن است. به عبارت دیگر، برای ایجاد انس و رفاقت با قرآن و رسیدن به معانی و حرکت به سمت ملکوت قرآن، لازم است انسان به نوعی از تفکر و تدبر روی آورد که در زندگی واقعی خود اثرش را ببیند و پیام‌ها و مفاهیم را نسبت به خود مورد بررسی و ارزیابی قرار دهد. در پرتو به‌خود گرفتن آیات می‌توان از نور و حیات قرآن بهره‌مند شد و به مرور زمان، روابط عمیق‌تری با کلام الله برقرار کرد. این ارتباط نه تنها به انعکاس و تدبر در آیات کمک می‌کند، بلکه انسان را به معانی عمیق‌تر و بیشتری از قرآن هدایت می‌کند. با استمرار این ارتباط و بهره‌مندی اختصاصی و شخصی‌سازی شده، آموزه‌های قرآن وارد زندگی و امور دنیوی و معنوی فرد شده و حیات انسانی تطابق بیشتری با خواست الهی پیدا کرده و آرزوی زندگی با قرآن و ارتباط عمیق با کلام الله به واقعیت تبدیل می‌شود.

هدف

هدف اصلی از اجرای طرح تدبر انفسی، افزایش درک و فهم عمیق‌تری از آیات و مفاهیم قرآنی در مخاطبین است. این طرح به افراد کمک می‌کند تا با استفاده از روش‌های موثر تدبری، قادر به به‌خود گرفتن آیات و جستجوی معانی آشکار و پنهان آیه در زوایای درونی

خود شوند و بتوانند این معانی را در زندگی روزمره خود به کار ببرند. علاوه بر این، ترویج فرهنگ تدبیر و ارتباط مستمر با قرآن از اهداف

دیگر این طرح است تا افراد بتوانند رابطه نزدیک و صمیمی تری با قرآن برقرار کنند و از طریق تدبیر در آیات، به ارتقاء معنویت و رشد شخصی خود بپردازند. در ذیل به اهم اهداف این طرح اشاره می شود:

۱. آموزش عمومی روش نوین طراحی شده تدبیر انفسی در قرآن کریم
۲. ایجاد رفاقت و انس با قرآن کریم
۳. آموزش راهکارهای عملیاتی برای تجربه شخصی و دریافت های معنوی از کلام الهی
۴. اصلاح ریشه های بسیاری از مسائل حوزه های شناختی (هویت، جایگاه، هدف و...) و رفتاری (تقوا، حضور قلب و...)
۵. ارائه یک الگوی نگرشی جدید معنوی و تغییر سبک زندگی

ضرورت

در این طرح، درک عمیق مفاهیم و معانی قرآنی و تدبیر در آیات آموزش داده می شود که به فهم درست و ارتباط صمیمانه تر با کلام الهی کمک می کند. این آموزش، افراد را به یادآوری و تأمل در آموزه های اسلامی دعوت می کند و آن ها را برای تطبیق با زندگی روزمره و مواجهه با چالش های مختلف زندگی آماده می سازد. علاوه بر این مسائل زیر ضرورت آموزش تدبیر انفسی را دوچندان می کند:

۱. تراکم مشکلات روزافزون در جامعه به واسطه مهجوریت قرآن کریم و عدم بهره مندی از این گنجینه الهی
۲. ایجاد فضای اقبال عمومی در سطح بین الملل حتی بین غیر مسلمانان پس از واقعه عظیم «طوفان الاقصی»
۳. تشویق به تدبیر و تفکر و درک بهتر از پیامدهای اخلاقی و روحانی
۴. افزایش ایمان و باورمندی اجتماعی جامعه نخبگانی طلاب و روحانیون
۵. استفاده از قرآن برای راهبری زندگی و انس و رفاقت با قرآن کریم

ب. سوابق دانشی:

الف. استاد الهی زاده (مؤسسه تدبیر در قرآن و وحی)

در این روش تدبیر، فعالیتی است در جهت انس هر چه بیشتر با ظاهر الفاظ و عبارات آیات قرآن کریم با نگاه مجموعی به آیات که موجب فهم هرچه بهتر موضوعات مطرح در سوره و دریافت پیام هدایتی آن ها می شود. این شیوه با روش تفهیم کلمه ها و جمله های مشکل، تفهیم ساختار سوره برای به دست آوردن ساختار آیات (دسته ها) و تفهیم جهت هدایتی سوره صورت می پذیرد.

- ب. استاد علی صبحی (گروه تحقیقاتی تدبیر در کلام وحی)

رویکرد تدبیری در این شیوه، دریافت پی در پی آیات هر سوره که به فهم منسجم آن سوره منتهی می گردد می باشد. این نوع از تدبیر نیز با استفاده از درک مفاهیم کلمات، عبارات و جملات، شناخت مقاصد آیات، تشخیص ارتباط آیات و کشف دسته های مفهومی (سیاق ها)، درک هماهنگی سیاق های مختلف با یکدیگر صورت می پذیرد.

- استاد اخوت (مدرسه دانشجویی قرآن و عترت)

در این شیوه، فرد به صورت حقیقی به غرض نزول کلمات، آیات و سوره ها احاطه یافته، آن را در معرض توجه قرار داده و همه افعال خود را در راستای آن، جهت می دهد. این تدبیر با روش توجه به فهم معانی آیات قرآن با مقدماتی مانند تقوا، طهارت و تفکر، نظم و جامع نگری آیات و عمل به قرآن، امکان دستیابی به درجاتی از نبوت را برای قاری فراهم می آورد.

ج. موارد نوآوری:

۱. تغییر نگاه به قرآن و ایجاد ارتباط عمیق، رفاقت ویژه و انس با آن
۲. ارائه اصول مقدماتی تدبر انفسی و ایجاد توانایی تامل پی در پی در آیات برای یافتن معنای آن‌ها نسبت به خود
۳. ایجاد توانایی توجه قلبی به آیات و دریافت‌های قلبی از آیات

د. فرایند:

روش

- تدبر انفسی در آیات قرآن کریم و کشف ارتباط آن‌ها با زندگی شخصی و مسائل روزمره هرکس تنها از طریق توجه قلبی و با روش به‌خودگرفتن آیات محقق شود. که برای این مهم باید قفل‌های قلب باز شده و توجه قلبی به آیات تمرین گردد. «أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا» (سوره مبارکه محمد: آیه ۲۴)
- برای دستیابی به این مهم، ۱۲ اصل زیر تدوین شده است:
۱. قرآن یک حقیقت زنده است که به ملاقات آن می‌روی.
 ۲. قرآن با تو حرف می‌زند و مخاطب کلام او تو هستی.
 ۳. قرآن در تمام آیات خود تو را هدایت می‌کند و از نزد خداوند نازل شده تا تو را نزد خودش بالا ببرد.
 ۴. قرآن طاهر است و برای ارتباط با او باید طهارت ظاهری و باطنی را کسب نمایی.
 ۵. قرآن حکیم است و تک‌تک سخنانش، حکمتی دارد که با تدبر و به‌خود گرفتن مکرر آیات، برای تو کشف می‌شود.
 ۶. برداشت‌های قرآنی تو نباید با هیچ‌یک از آیات، روایات و احکام الهی مخالف باشد؛ نتایج تدبری خود را با یک عالم در میان بگذار.
 ۷. برای راه‌یابی به حقایق قرآنی از پیش‌داوری و دانسته‌های پیشین خود پرهیز کن.
 ۸. قرآن حیات دارد و تمامی عنایات حضرتش نقدی، زنده و قابل تجربه است؛ آیاتش همین الان بر تو نازل می‌شود.
 ۹. برای رسیدن به حقیقت قرآن باید قدم به قدم و با استقامت پیش بروی و در عمل به پیام‌ها، عنایات و الهامات قرآنی مراقبه کنی.
 ۱۰. قرآن فرستاده محبوب است. برای رسیدن به ملکوت آن، با او رفاقت کن و رابطه محبتی داشته باش.
 ۱۱. بدان که قرآن کریم عدل اهل بیت است و حقیقت این دو ثقل، یکی است؛ با قرآن، به حقیقت امام معصوم راه پیدا کن. قرآن تجلی تمام‌نمای خداست؛ مانند تو که خلیفه خدایی. قابلیت‌ها، استعدادها و ظرفیت‌های خود را با قرآن بشناس.

ه. منابع:

۱. بیان‌های تفسیری امام خمینی
۲. تفسیر المیزان علامه طباطبایی
۳. تفسیر تسنیم آیت الله جوادی آملی
۴. مجموعه ۴ جلدی قرآن و فطرت آیت الله سعادت پرور
۵. تفسیر نور استاد قرائتی

برتعالی

ویرایش نهایی: دکتر سید علی محمدی، تهران، ۱۳۹۵

خلاصه طرحنامه شامل همه موارد از (الف تا ه) بین ۱۰۰۰ تا ۲۵۰۰ کلمه باشد.